

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Josef Martího 31, 162 52, Praha 6 – Veleslavín

Autoreferát disertační práce

FILOSOFICKÉ KONTEXTY FENOMÉNU HRY A PRAVIDEL FOTBALU VE VÝCHOVĚ SPOLEČNOSTI

Autor: Mgr. Antonín Plachý

OBOR: filosofie-kinantropologie

ŠKOLITEL: Prof. PhDr. Marek Waic, CSc.

ŠKOLÍCÍ PRACOVÍŠTĚ: Katedra základů kinantropologie a humanitních věd

VNITŘNÍ OPONENTURA NA ŠKOLÍCÍM PRACOVÍŠTI:

Disertační práce byla vypracována v průběhu doktorského studia v letech 2001–20012.

Disertační práce představuje původní rukopis. S jejím úplným textem je možné se seznámit v Ústřední tělovýchovné knihovně, Josefa Martího 31, 162 52 Praha 6 – Veleslavín.

PRÁCE BYLA PODPOŘENA: Interní grant FTVS UK 2002 – název projektu: Filosofie hry a její východiska ve sportu

OPONENTI:

TERMÍN VEŘEJNÉ OBHAJOBY DISERTACE:

PŘEDSEDA KOMISE PRO OBHAJOBU:

ÚVOD:

Pokud hovořím v názvu práce o kontextech hry, jsou jimi myšleny nejen filosofické disciplíny, ale komplex celé společnosti počínající historickým vývojem, v němž hru z různých úhlů pohledu zkoumala a snažila se strukturovat řada osobností a myšlenkových proudů. Tyto kontexty tvoří horizonty pro pravidla fotbalu, která jsou vnějším ohraničením a umožňují tak spojení hry a boje ve sportovní hře, jako moderní formě, skrze kterou se lze stále vracet k jednomu z universálních principů lidského pobytu, kterým je hra. Hra je nejzákladnější strukturou výchovy člověka ve společnosti ať již ve své spontaneitě, nebo postupným a uvědomělým přidáváním pravidel, která vymezují čas, prostor, a cíle hry. Pravidla tedy hru spoutávají, ale zároveň umožňují nové formy vlivu utvářející společnost i

jedince v jediném vývoji. Tato práce je vlastně oslavou svobodné výchovy ke svobodě, která je principem rovnováhy lidské schopnosti přežít a být přitom „lidmi“. Vizuální představa výstavby této práce s deterministicky „chaotickou“ provázaností témat, představuje vzrůstající vír hermeneutické spirály, v němž se spojují a promíchávají témata až k bodu konvergence ve výkladu pravidel fotbalu, kterým je varování před kompenzacemi vlastních chyb rozhodčích. V intenci níže popsaného pravidla, tedy hledání míry spravedlnosti v rozhodování utkání. Zde nutně narážím na racionalismus tvůrců pravidel, který velí zjednodušit rozhodování a vyvarovat se kompenzací, přestože není jisté, zda je něco takového možné. Zjednodušení rozhodování říkám ano, ve všech ohledech, ale nikdy za cenu ústupu od vrcholu lidského hledání míry, který se jeví jediným obecně platným principem lidské svobody. Tímto vrcholem je právě ona možnost napravovat své chyby.

Základní požadavek je tudíž v duchu Heideggerově, nechat rozhodčího být člověkem. V čem spočívá toto „nechání být“ je vlastním obsahem práce, ale pokud je možné to symbolicky zkrátit, pak jde o to, že nesmíme rozhodčímu zakázat dosáhnout a užít to nejlepší co v něm je a co je možná i biologickou podstatou umožňující žít ve společnosti, ani i za cenu aktuálních výhodností. Tato možnost nás může vést k ideálu, jehož význam je v práci také popisován. Nevíme, zda lze v člověku zničit vztah k jeho vlastní (biologické-duchovní) podstatě, byť je technicky možné to zakazovat, vyžadovat i trestat. Stejně tak nevíme, zda se ona podstata mění s vývojem člověka jako druhu a zda ji můžeme překročit. Jestliže tvrdím, že filosofie je cestou k moudrosti laděním míry v životě, pak tato „míra“ je tím co nesmíme člověku zakazovat.

Svoboda člověka se vždy vztahuje a k pravidlům, která člověk vytváří a bez nichž není možné aktuální organizace ničeho jiného než bezuzdného boje či dětské hry. Sportovní hra zvaná fotbal je fenoménem, v němž se spojují oba tyto základní filosofické „prafenomény“ a jsou pravidly, která vyrůstají s kulturou, stavěny do nové role svého vývoje. Hru uvažuji v této práci jako příhodnější filosofický základ nežli boj, i když musím říci, že oba „prafenomény“ vývoje vědomí jsou neoddělitelným celkem, jež je také oním laděním míry jako cesty moudrosti. Právě od hry se propojováním samostatných, ale vzájemně propojených témat filosofického tázání v práci posunuji ve zmíněném „hermeneutickém víru“ až na jeho zamýšlený vrchol.

Svobodu ve hře potřebují zejména děti, které se učí nakládat s pravidly hry a současný rozvoj jejich herních, mentálních a volních kapacit je vede k těm okamžikům, kdy sami cítí, že tohle se již nesmí. Tyto okamžiky má každý nastaveny trochu odlišně a pravidla umožňují vytvářet jakýsi střed, který umožňuje to, co přináší fotbal tedy svobodu jednání v rámci

vztahu k ostatním hráčům. Pravidla dětského fotbalu však mají kromě této výchovné funkce i podstatnou funkci učební. Mají tedy připravit pole pro děti tak, aby docházelo k výchově a intenzivnímu učení, což lze zdá se nejlépe zajistit dostatečnou možností hrát fotbal, tedy bavit se i bojovat zároveň. Podstatným u toho je, aby pravidla byla užívána v tomto pedagogickém kontextu a trenéři v jejich rámci využívali možnosti učit i vychovávat. Pravidla by jim v těchto snahách měla být oporou či přímo vodítkem.

Zmíněný výchovně-učební význam a to se stal postupem času tím hlavním, co mělo tuto práci završit a být praktickým výstupem. V následující kapitole rozvádím více souvislosti a k čemu práce nakonec vedla.

CÍL PRÁCE:

Původním důvodem, proč je tato práce vztahována k pravidlům a k rozhodčím fotbalu, bylo, že jsem dlouhodobě cítil, jak je třeba pro „dobro hry“, pro práci trenérů a rozvoj hráčů, aby fotbal i jeho projevy ochraňovala pravidla, aby o ně pečovali dobří rozhodčí a aby o rozhodčí bylo také pečováno. Zabývám se těmito otázkami i přesto, nebo spíš právě proto, že se od svých 15 let na různých úrovních zabývám spíše otázkou vedení, výchovy a vzdělávání, nejprve dětí – hráčů a v současnosti pak i samotných trenérů. Význam rozhodčích ve fotbalu má svou míru stejně jako význam hráčů pro tým. Rozhodčí nejsou ani důležitějšími než hráči, ani nedůležití. Ti i ti se mají pohybovat v rámci pravidel, či nad jejich rámcem tam, kde jsou přesahována k celku lidského života či celku – bytí. Pravidla se však s vývojem fotbalu v celospolečenském projevu také vyvíjela, a proto je i postavení rozhodčího mnohem komplikovanější než v počátcích.

Tyto důvody také vedly k původnímu vytýčení cíle práce, kterým byla úprava pravidel fotbalu pro podporu hry směřované k tvořivosti.

Původní myšlenky měnily svou podobu s tím, jak jsem pronikal hlouběji do souvislostí, jež skládají fenomén fotbalu ve společnosti a znamenají nejen otázky uchopující téma, ale zároveň otázky věci veřejné – polis, v jejichž strukturách jde odnepaměti o moc. Změnil jsem tedy i dílčí cíl práce a přidal nový, který je jakousi základnou, na které stojí vše ostatní co se ve fotbalu děje. Prvním dílčím cílem, který vychází spíše z filosofické části práce, je podpořit svobodu jako hledání míry, proti výkladu pravidel v bodě, kde je zmíněno varování rozhodčích před kompenzací vlastních chyb. (viz. kap. 10.3.)

Ve druhém a pro mne již základním cíli, bylo vytvořit pravidla fotbalu pro děti. S týmem spolupracovníků vytvořil a uvedl do praxe pravidla fotbalu malých forem na základě pedagogiky s pedagogickým výkladem, pro věkové kategorie dětí 6 -13 let.

Nejde jen o samotná pravidla hry, ale kontext spolupráce s rodiči, začínajícími i zkušenými trenéry a funkcionáři, pro které budou vytvořeny metodické materiály a postupy. To vše má na výši doby ovlivňovat budoucnost fotbalu v České republice. Tím chci dostat své myšlenky, že filosofie musí být v tomto „vědeckém světě“ slyšet pokud možno konkrétně, aby jej mohla ovlivňovat. Na Pravidla fotbalu malých forem a pedagogicko organizační manuál navazují a budou navazovat učebnice pro trenéry včetně metodicko-pedagogický videomateriálů, na kterých spolupracuji s předními odborníky. Tyto materiály již nejsou tématem této práce, ale na ty již vyrobené, jsou v textu odkazy, nebo byly odevzdány spolu Disertační prací.

Z úvodních vět snad i lze vycítit, proč byla a je práce pojímána jako filosofická, i když jejím záměrem je i vyzdvižení nutnosti výchovy, a tedy pedagogická rovina a má konkrétní a praktický výstup, což nebývá ve filozofii běžné. V těchto souvislostech se práce stala do slova politickou, tedy ovlivňující a přímo měnící chod fotbalové společnosti, což bylo spojeno s osobními intervencemi a prosazováním a prosazením názorů založených na zjištěných faktech v ČR i v zahraničí. Tato fakta týkající se pravidel a organizace dětského fotbalu v zahraničí v práci uvedena nejsou, ale je možné je u mě získat z portfolia souvisejících materiálů.

METODA:

Způsob práce vychází z více propojených možností lidského zkoumání, přičemž práce je postavena na hermeneutickém výkladu a fenomenologii. Jelikož filosofie je tázáním a vztahováním se k vědění o celku, tak i každá z uvedených kapitol nutně míří i vychází z téhož celku hledání podstaty, tedy hledání pravdy. To jest nutný pohyb po spirále, vždy pozvedající hermeneutický kruh. Hermeneutika je sice označována za metodu filosofického poznávání, tedy hledání pravdy, ale její redukce na pouhou cestu vědomého poznávání z mého hlediska není možná, protože v ní se zároveň zobrazuje člověk se svými kontexty a kontexty poznávaného. Mění tedy zároveň nevědomě cestu, po které kráčí. Je tedy snad spíše universálním principem poznání, který zahrnuje jak prožitek člověka, coby způsob přesahování sebe sama, tak i vědeckou metodologii na horizontech určených předsudkem k tomu co je zkoumatelné a je tedy i možností přesahování těchto horizontů. V tomto procesu můžeme mluvit o pronikání vzájemně se ovlivňujících jsoucen a o vztahování se

k universálnímu, nebo-li filosoficky řečeno o jejich transcendenci k bytí. Zároveň lze v prožitcích navlečených na linii hermeneutického kruhu rozpoznávat hranici oddělující podstatu bytí jako celku od konkrétního projevu. V úvodu jsem zmínil cit člověka, který byl ve svém významu v hermeneutice vážen i znevažován. Nemyslím, že by podstata hermeneutického „cítění“ spočívala jen v aktuálním „vcit'ování se“ do předmětu či osoby ve vědecky-psychologickém slova smyslu, ale má souvislost s opakovaným prožitkem fenoménu hry na různých úrovních a v odlišných podobách.

V mém tématu je „fenomén“ fotbalu zřejmě možné rozebírat pouze na základě prožití hluboké a různorodé zkušenosti, která je osvětlena a snad i zhodnocena několikerým vystoupením z takového aktuálního prožívání. Je to opakovaný krok stranou, kterému dobře odpovídá fenomenologický termín uzávorkování. Tak se člověk pohybující se po hermeneutické spirále setkává s textem, který v jeho subjektivní interpretaci posunuje vše, tedy text, interpreta i kontexty, na jinou a vyšší rovinu. Hermeneutický výklad tedy není pouhým kompilátem myšlenek jiných, zastřených vždy kontextem doby a eventuálně i faktorem subjektivního výkladu myšlenek svých autorů. Intersubjektivita nevyčísitelných fenoménů a dějů, kterou požadovaly empirické vědy, je v subjektu nemožná a vzniká jedině sdílením stejného stejnými, což jak vidíme je „téměř“ nemožné. Naráží to na stejný problém jako nominalistické vědy, které se dostávají ve svých špičkách do stejného bodu, kde je i přes velmi sofistikované metody velmi důležitý osobní vhled do problému, přinášející subjektivitu. O tom, že pravda není přístupná všem, však mluvilo v různých náboženstvích a filosofích již mnoho věků a samozřejmě tak v bolestech vyvstalo mnoho paradigmatických změn, pro které byli lidé i mučeni a zabíjeni.

Uchopení fenoménu je tedy možné jedině v procesu prožívání a vystupování, ve kterém se dotýkáme něčeho, čemu přesně nerozumíme a nazýváme to celkem, přičemž všechny vstupy se jako základní energetické vstupy ovlivňují a mění tak realitu ať již jsem schopni to zaznamenat, změřit a pochopit, nebo to naše uvědomování nedokáže zaznamenat jako nám pochopitelnou informaci. V tomto procesu se však nemění jen realita „fenomenologa“, tedy jeho subjektivní vjem, ale velmi pravděpodobně realitu „o sobě“, přeneseně řečeno mění objektivně kvalitu kolektivního vědomí (viz. 9. 2.), i když ještě nemusí nutně zvyšovat jeho úroveň. Právě takovou objektivní změnu kvality kolektivního vědomí nejsme nejspíše zatím schopni zpracovávat a využívat, i když tušíme posuny i v těchto energiích.

Na své osobní dráze poznávám svět skrze fenomén fotbalu a fotbal skrze svět. Nazírám bytí skrze sebe ve vrcholných okamžicích pobytu jsoucna a právě tyto okamžiky jsou nejhůře interpretovatelné. Ze splynutí mezi poznáním a jsoucnem nevyrůstá specializace na fotbal, ale

právě ze specializace vyrostlý způsob pojmání světa jako celku, jsem schopen dospívat k poznání, které má pravděpodobně vyšší platnost, a která se zdá být tím, čemu říkáme pravda.

Proč raději nezůstanu u fotbalu, který lze hrát a snažím se o jeho uchopení jako fenoménu? K tomu říká Popper: *„Na otázku proč používáme tyto universální zákony místo toho abychom se více drželi ‘zkušenosti’, lze dát dvě odpovědi. A) Protože je potřebujeme: protože neexistuje nic takového jako čistá zkušenost, nýbrž existuje jen zkušenost interpretovaná ve světle očekávání nebo teorií, které jsou „transcendentní.“*

b) Protože teoretik je člověk, který chce vysvětlovat zkušenosti a protože vysvětlování zahrnují použití explanatorních hypotéz, které (aby byly nezávisle testovatelné, musí překračovat to, co doufáme vysvětlit.“¹

Toto vysvětlení mohu zkráceně parafrázovat tak, že i já potřebuji jít hlouběji a zkoušet interpretovat nejhlubší zkušenosti, kterých jsem byl kdy ve sportu schopen doposud udělat. Čistá zkušenost jak ji zřejmě chápal Popper je něco jiného, než co já vidím v prožitku fenoménu. Takový zkušenostní akt je prolnutím mého vědomí s vědomím „energie“, která není běžně vnímána na naší úrovni vědomí a možná je vně našich apriorních forem. Zkušenost zde tedy získáváme, ale nejsme schopni ji vědecky interpretovat mimo své teorie, dané časoprostorovým způsobem vnímání. Sem umísťuji to, co Popper nazývá čistou zkušeností, protože překračuje naše fyzikální teorie, tedy naše předsudky a co se týká vědy jako způsobu lidského zkoumání, tak jde za hranice, které si věda dosud dovolila zkoumat. Jsou to hranice prostoročasu, neboli horizonty našeho pobytu. Nemusí to však být hranice bytí jako principu, který může existovat i za těmito hranicemi, jak jsme je nyní my schopni běžně vnímat. Je to prolnutí Popperova druhého a třetího světa v celek se světem prvním. Naše neschopnost něco vnímat neznámá, že to něco neexistuje, což by mohlo potvrzovat i karteziánsky znějící: „můžeme to myslet“ i když nerozumíme. Nejsme-li nyní schopni něco myslet, neznámá neexistenci onoho, ani že to nebudeme schopni myslet příště.

Rozlišování, zda je něco dobré či zlé, jde pak až následně za otázkou co to znamená „jest“ jak se ptal Heidegger. Jak tedy zní odpověď na dříve položenou otázku: „Proč raději nezůstanu u fotbalu, který lze hrát?“ Necítím se být v tomto smyslu „pouhým specialistou“ na fotbal z výše i níže uvedených důvodů, ale přejí si být uvnitř hry fotbalu jako projevu života, tedy opravdovým filosofem této hry, která jedním z fenoménů, v němž se ukazuje bytí a jež může být základním principem lidského života.

---

¹POPPER, K., R. (1997). *Logika vědeckého zkoumání*, Praha: Oikoyomenh, s. 499-500

Hermeneutická spirála byla nejspíše vždy linií lidského hledání. Člověk se vždy vracel zpět, aby znovu prozkoumal již nalezené, aby na ně nechal dopadnout jiné světlo své existence a aby se z jeho odrazu vydal na další cestu kolem sebe. „Herméneuein“ znamená „vykládat“, pokouším se tedy vykládat to co je skryté. Skryté i ve mně. Skryté nelze jen tak odkrýt a ukázat. Vidět to mohou ti, kdo jsou „probuzení“ k vidění. Probuzení není ekvivalent inteligence, ale stav uvědomělého spojení člověka jako jednotlivého jsoucna s celkem toho co nahlíží. Takové okamžiky můžeme nazvat i splynutím s bytím, například skrze fenomén. Hra je jakousi možností se s nádechem na chvíli ponořit do bytí, ale aby v něm dnešní člověk neutonul, musí se opět vynořit. Hermeneutika znamená vejít, prožít a opět se pokusit podívat z vnějšku.

Tímto pohybem se řídilo i vytváření Pravidel fotbalu malých forem. Inspirace k různým návrhům nevzešla jen z mé hlavy a hlav domácích odborníků, ale byly zpracovány i materiály z mnoha různých zemí, od sousedních států počínaje Německem, až po organizaci v posledních letech progresivních USA. Při vytváření pravidel nešlo však zdaleka o kompilaci zahraničních materiálů, ale i o řadu návštěv v zahraničí či diskusí se zahraničními odborníky nad různými tématy a stejně tak tomu bylo u nás v ČR.

Na těchto základech byla postavena pravidla hry, která byla zkoušena v trénincích a turnajích a po dalších úpravách se získanou zkušeností byla teprve vydána do tisku. Další drobné úpravy jsou však již zřejmé.

Fakta týkající se pravidel a organizace dětského fotbalu v zahraničí v práci uvedena nejsou, ale je možné je u mě získat z portfolia souvisejících materiálů.

STRUKTURA PRÁCE:

Na rozdíl od prací zabývajících se jasně ohraničitelným problémem je velmi obtížné shrnout zkráceně práci, v níž je důležitá právě i šířka popisovaných souvislostí, a která je sama již zkráceným výstupem toho, co se do oněch souvislostí řadí. Pro přehlednost informace v tomto referátu uvádím tedy i obsah práce, ze kterého lze vysledovat uvedené souvislosti, jdoucí po linii hlavních filosofických disciplín: metafyziky, estetiky, epistemologie a etiky. Etika je zde spojena i s axiologií a to v kontextech pedagogiky, která se promítá jako pojítko celou prací až do 10 a 11 kapitoly, které se zabývají přímo rozhodčími a pravidly velkého fotbalu a fotbalu malých forem. Devátá kapitola, v níž se hovoří o vědomí člověka a lidstva, se opět vrací k metafyzice, etice i epistemologii, v pokusu nahlédnout za horizonty lidského vědomí. Právě proto, co jako vědomí chápeme a jak v něm vnímáme a strukturujeme nám známý svět, můžeme a musíme hodnotit své činy, v čemž spočívá naše svoboda. Právě nutnost hodnotit své činy a napravovat své chyby je bodem, ke kterému směřuje desátá kapitola i celá práce. V kapitole 11 je shrnutí celého procesu získávání informací pro tvorbu Pravidel fotbalu malých forem, jako konkrétního výstupu, který již je v praxi uskutečňován a význam této práce tak nabyl praktických rozměrů.

Obsah disertační práce

1. Osobní prolog a cíle práce.....	6
2. Úvod.....	8
3. Krátké ohlédnutí do historie v souvislostech hry a pravidel	10
4. Hermeneutika	20
5. Podstata hry a její kontexty	23
5.1. Metafyzika přání	28
5.2. Sportovní souvislosti.....	29
5.3. Lze strukturovat hodnoty člověka?	33
5.4. Vůle k moci a možnosti překročení	36
5.5. Co je areté?	38
6. „Krása je smyslovou aproximací k celku –Areté“	41
7. Epistemologické a kognitivní přístupy.....	46
7.1. Lidské chování v teorii her	47
7.2. Výchova, učení a cesty rozvoje fotbalového vývoje a výzkumu.....	51
7.3. Láska ve výchově.....	56
7.4. Výchova versus geny - agresivita	58
7.5. Altruismus versus sobectví	62
7.5.1. Máme šanci kulturní transcendence základních principů?	65
8. Etické otázky	68
8.1. Symbolický příběh v etické výchově	68
8.2. Význam příběhu jako symbolu celku.....	71
8.3. Krize rodiny?	75
8.4. Ideál.....	77
8.4.1. Genetické úpravy k ideálu?	81

8.5. Doping, technologický vrchol primitivismu?	83
8.6. Okénko fikce	88
8.7. Hledání pevného bodu	91
9. Vědomí, jako metafyzický návrat vědy k celku	97
9.1. Mozek a etika	97
9.2. Co je vědomí?	100
9.3. Překonáme náš časoprostor?	102
10. Pravidla a rozhodčí fotbalu	104
10.1. Historie pravidel.....	105
10.2. Hluboká osobní zkušenost	109
10.3. Kompenzace chyb jako symbol	112
10.3.1. Úskalí kompenzace a hráčská zkušenost	116
10.3.2. Člověk jako rozhodčí a systém výchovy	118
10.3.3. Technologie v řízení utkání	121
10.4. Znalost ochrany zdraví a prestiž rozhodčích.....	124
10.5. Princip pohybu rozhodčích pro dokumentaci složitosti.....	126
11. Pravidla fotbalu malých forem jako prostředek výchovy společnosti	129
11.1. Obhajoba systému rozvoje mládeže.....	130
11. 2. Nejčastější otázky a námitky proti soutěžím 4+1, 5+1 a jim podobným, kde výsledek utkání je druhořadý.....	133
11. 3. Další postřehy a poznatky z internetových diskusí a odpovědi na ně:	136
11.4. Určení velikosti míče jako zdravotní i učební aspekt	139
11. 5. Pravidla hry 4+1 a pedagogicko-organizační manuál pro mladší přípravky	143
12. Zhodnocení po 1,5 roce od zavedení pravidel.	156
13. Závěry k otázkám lidského rozhodování a nápravy vlastních chyb otiskující se zejména v pravidlech velkého fotbalu.	158
13.1. Obecné varianty k otázce nápravy chyb	161
13.2. Speciální varianty k otázce kompenzací chyb rozhodčích - návrhy pro sportovní praxi.....	162
13.3. Další možnosti pro zkoumání úprav	164
14. Doslov	166
13. Poděkování.....	168
Seznam citovaných zdrojů	169

ZÁVĚRY A VÝSLEDKY:

Závěry práce, které se vytvářely v rovině obecné a speciální potvrzují momentálně dosažený stav pohybu po hermeneutické spirále a nejspíše je lze shrnout tím, že chaotickou svobodu je nutné vyrovnávat pořádkem z nejasného důvodu. Svoboda, která je naším přáním kdykoliv se cítíme bezpečně, nás přivádí k těžkostem volby, které jsou usnadňovány, nebo alespoň směřovány pravidlem, či normou. Svoboda je pak symbolicky vkládána do hry jako fenoménu, který se mění společně s kulturou, již zároveň spoluutváří. Hra je základním prvkem výchovy, kterou prochází každý člen lidské společnosti a je tedy fenoménem zasahujícím do života každého člověka. V možnosti společného vědomí lidstva, tak jak o něm bylo uvažováno v historickém vývoji této hypotézy až k Sheldrakeově teorii morfické resonance, lze dokonce uvažovat hru jako možné pojitko informačního pole.

Ve fenoménu hry, jak jsem ji popisoval v úvodu a kapitole o její podstatě, se jako ve víru promíchávají obecně metafyzické, sociálně vědní, estetické i axiologicko-etické nitě v těžko rozpletitelný a nejspíše nerozpletitelný celek, ze kterého je však potřeba vycházet v konkrétním jednání na světě, jako aktu tvorby světa a sebe sama. Tento ne zcela jasný a snad i lépe řečeno „chaotický“ základ je ve vývoji člověka jako jedince i druhu, kdykoliv se zabývá svým chováním a rozhodováním. Vycházejíce od hry jako prafenoménu, který je spolu s bojem coby symbolem vyvažování a hledání míry, se u sportu jako spojení těchto dvou zmíněných principů dostávám k pravidlům, která sport omezují a zároveň jej umožňují. Závěry a varianty ukázané níže se tedy v naznačeném sledu sbíhají pouze u pravidel fotbalu a rozhodčích, kteří na hřišti rozhodují a hledají míru spravedlnosti. Na základě rozhodování a změny rozhodování rozhodčích je pak možné i stavět nové teorie o tom, jak se vlastně chová člověk v různých situacích, které si vytváříme právě ve sportu.

Pro potřebu vztahování se k druhým lidem je nutné i ochraňovat fotbal úpravou pravidel a pomáhat rozhodčím, aby se ve hře zračila lidskost. V tom spočívá význam požadavku „nechat rozhodčí být lidmi“.

Obecné varianty k otázce nápravy chyb

Z obecného pohledu nápravy vlastních chyb vyvstávají tři základní varianty.

1. První z nich je možnost, že nápravu svých chyb jako modus pobytu a výchovy nepotřebujeme, protože náš pobyt je determinován racionalitou přírody či jinými vyššími silami, které nejsme sto ovlivnit a není tedy třeba ani symbolických prohlášení, k ochraně nepotřebného principu. Změna současného způsobu života tak není v našich rukou a veškeré naše činy mohou být hodnoceny dle úhlu pohledu jak kladně tak záporně. Nejvyšší důležitostí

je v tomto případě aktuální a pokud možno dlouhodobá užitečnost. Lidi v tomto systému není třeba hlídat a vychovávat neboť vše prochází jakousi samovýchovou vztahující se k užitečnosti.

2. Druhou možností je pravý opak vycházející z opačného předpokladu než u první možnosti. Předpoklad, že jsme schopni ovlivňovat svou existenci, znamená i přiklonit se k požadavku nápravy svých chyb, byť by to znamenalo aktuální i dlouhodobou obtížnost v přístupu k sobě i okolnímu. V této variantě za nás naše chyby nevyřeší žádný vyšší princip, aniž by při tom zamezil naší existenci, nebo nepřevrátil hodnoty, ke kterým se chceme vztahovat a které nejsou dány „pouhou“ aktuální užitečností. Lidi je třeba v tomto systému vychovávat a hlídat, protože jejich aktuálním potřebám je blíže spíše řešení vnášející do společnosti nejistotu a strach.
3. Třetí variantou je propojování předchozích dvou možností, při čemž se neustále jedná o volbu mezi prvním a druhým způsobem aktuálního rozhodování. Toto rozhodování závisí na aktuálním kontextu a míře dané zastoupením prvního či druhého přístupu k životu v osobnosti, která se rozhoduje. Naše svoboda je determinována užitečností, ale máme možnosti svou předurčenost omezit ve smyslu etickém, tak abychom byly schopni vědomé nerozumnosti, která je pro nás aktuálně nevýhodná, ale dlouhodobě přináší opory existence člověka na zemi. Tato varianta vykazující známky chaosu rozhodování a nepřehlednosti předpokládá přijetí, ale stále pokusy o vzpírání se principům první varianty první. Nepředpokládá však ani rozpracování detailního konceptu globální výchovy, ke kterému by směřovala druhá varianta a který by mohl v extrému přerůst v Orwelovsky hlídatelný svět v němž není možné eliminovat vůli hlídačů.

Tato třetí varianta je nejspíše dnešním způsobem pobývání lidí na zemi a jednotlivé extrémy se symetricky skládají s naším přispěním i bez něj. Aby tato symetrie byla zachována, je třeba podporovat svobodu oproti jejímu zakazování. Z hlediska spekulace o možnosti dojít na vyšší úroveň vědomí je svoboda důležitým prvkem symetrie nikoli jen proto, že bychom snad nemuseli být schopni dojít takové úrovně v nesvobodě i při zákazu nápravy svých chyb, to je spíše otázka period vývoje a střídání forem, ale protože se nám naše schopnost aktuálně iracionální nápravy některých chyb může hodit i na této vyšší úrovni tak jako doposud.

Naše svoboda je naší intencionalitou k časoprostoru, tedy dávání hodnoty času a prostoru a našemu životu v něm. V tom se opět ukazuje relativita a nutnost co nejjobecnější dohody jako pevného bodu ukotvující naše přání.

Speciální varianty k otázce kompenzací chyb rozhodčích

Jaké volby máme při úpravě pravidel jako celku tam, kde se vztahují k rozhodčím- lidem, tedy v otázce napravování svých chyb.

- 1) Jestliže volíme být lidskou společností ve smyslu to-holón, pak nesmíme provést opačnou volbu u rozhodčího, přestože v situaci hry je pro nás mnohem výhodnější. Taková volba z nás dělá pouhou složeninu částí, to-pan. To není cesta k ideálu a proto ani cesta sportovní hry. Pravidla rozhodčímu říkají, že má rozhodovat v duchu hry což míní i cestu ideálu sportu – kalokagathia a přibližování se celku, ve kterém je zahrnut i celek člověka. Pokud má rozhodčí rozhodovat v duchu hry, musí být naladěn ve stejném duchu.

Otázka tedy je, zda si přejeme fotbal směřovat k ideálu harmonie plynulé a krásné sportovní hry lidí v celku jejich člověčenství, do kterého se řadí i rozhodčí. Jestliže ano, pak musí vždy rozhodčí dbát více cílů v jejich celku a tam kde cítí povinnost i napravovat své chyby. To je aktuálním přesahem morálních hodnot přes užitečné hodnoty, coby jednoho principiálního momentu rozvoje, k etickému momentu v komplementaritě hodnot. Společnost fotbalu se pak musí zavázat rozhodčímu k výchově i vzdělání v tomto duchu a k podpoře v momentech, kdy se mu překračování jednoduší užitečnosti rozhodování nedaří. Rozhodčí musí být schopen vnímat celek a hodnocen má být tedy také za utkání jako celek. Těmito předpoklady lze nedostávat rozhodčí zbytečně pod psychický tlak tím, že je trestán za to nejtěžší, co lze žádat.

V tomto kladném přístupu k napravování svých chyb jsou dvě varianty přístupu a to zásadní a liberální.

a) zásadní

Pravidla i jejich výklady musí klást na rozhodčí požadavek zlatého pravidla etiky, vůbec jej nerelativizovat situací a již vůbec ne činit pravý opak v tomto smyslu. Rozhodčí, ač smyslový člověk, je symbolem ve hře a jako takový musí být vybírán a vychováván. Rozhodčí je jedinečně plným člověkem, když jej nic neoklešťuje v jeho možnosti být člověkem. Nerozhoduje se na základě pouhé rozumové úvahy, ani na základě separovaných emocí, rozhoduje se jako celý člověk a ten má vždy právo napravovat své chyby. Musí nám být umožněno napravovat své chyby vždy, když je pochopíme jako chyby. Výklad pravidla v aktuální podobě se neobjeví a problém je řešen výběrem a výchovou ke správné míře a formulací „dle názoru rozhodčího“, ke které patří i náprava chyb.

b) liberální

Jestliže volíme rovnováhu přístupů, které jsou založeny na kvalitě osobností v situačním dění, pak je možné ponechat stávající znění i přes jeho podtext zákazu, ale změnit intenci výkladu z imperativu na vlastní zodpovědnost vycházející ze sebepoznávání. V praxi to znamená, že zkušený~sebevědomí rozhodčí kompenzuje své chyby, méně zkušený rozhodčí s nižším sebevědomím nikoli, bez nastavování normativů a hodnocení výkonu rozhodčího probíhá jako hodnocení celku.

Varování před kompenzacemi zde plní funkci výchovnou, nikoli normativní.

Obě varianty přináší obtíže tím, že pokud se nezdaří a ověříme si, že v roli rozhodčího stále nejsme schopni být „svobodní“ v našem rozhodování, pak budeme opět zavádět direktivu.

2) Druhý moment vychází z empirického přesvědčení, že potlačením morálního hodnocení vlastního chování je možné lépe prospět hráčům ve sportovní hře a tedy i hře jako celku. Text výkladu i pravidla se mění na formu zákazu a rozhodčí je obětí beránkem, jehož můžeme zbavit svobody pro svobodu druhých a na něm nechat pouze rozhodnutí zda toto chce podstoupit. Takový postup může být pro rozhodčí zamýšlenou oporou před vlastním svědomím, pokud se smíří, s tím že bude ohodnocován i trestán i na základě něčeho co nedokáže ovlivnit a to je právě uvědomování si možnosti nápravy vlastních chyb. Společnost pak musí přijmout odpovědnost za to, že pomocí technik zvyšování sebevědomí a sebeovládání záměrně možná vychovává člověka bez skrupulí a zavázat se k zodpovědnosti za jeho činy i mimo fotbalový svět. V tomto případě fotbalová společnost veřejně ukazuje a hlásá účel světící prostředky a dává jednoznačný návod pro výchovu dětí v tomto duchu. Taková zbraň se však záhy obrací proti těm, kdo ji vymysleli.

3) Třetím momentem je mlčet o možnosti nápravy vlastních chyb a vymazat i varování před kompenzacemi což sice lze uskutečnit, ale nelze se vyhnout existujícímu problému vyplývající z podstaty člověka ve společnosti, takže by se neřešený problém vrátil. Jelikož být člověkem je možné mnoha způsoby pak lze takový postup mnohokrát opakovat a chovat se chaoticky ve víře, že se vše nějak vyřeší samo.

Jak je možné vidět ani jedna varianta není jednoduchou volbou a nelze ji nechat na rozhodnutí učiněném účelově pro řešení aktuálního problému, protože její etický rozměr dává tušit význam právě v dlouhodobém časovém horizontu. K takovému rozhodování je třeba veřejné diskuse, do které náleží věda, filosofie, ale i teologie. Pokud by došlo k upřednostnění kladné varianty, která je mou volbou vycházející z přání spojeném s realitou, pak je zřejmé že

by bylo třeba překonávat počáteční bolesti, ze kterých se však může rodit „vyšší hloubka“ života.

Zásadní varianta je jasné gesto, vytyčující cíl a je nutné ji spojit s celým systémem opatření a podpory výchovy téměř bez prostorových i časových hranic. V tomto spojení ideálního cíle a reálných kroků je její největší obtíž. Liberální varianta se mi jeví jako přirozená metoda výchovy, která již do určité míry funguje i v projevech rozhodčích v utkání a je tak nejmenším zásahem do dění přičemž spojuje zásadní obrácení v chápání nápravy chyb s potřebou neutonout v jejich množství.

Pravidla fotbalu dětí a souvislosti

Dalším cílem bylo vytvořit pravidla fotbalu pro děti. Tato pravidla² s organizačním manuálem a pedagogickým výkladem, pro věkové kategorie dětí 6 -13 let jsem s týmem spolupracovníků vytvořil a byla uvedena do praxe v roce 2011, po půl roce zkoušení a hledání variant. Nejde jen o samotná pravidla hry, ale kontext spolupráce s rodiči, začínajícími i zkušenými trenéry a funkcionáři, pro které jsou vytvářeny další metodické materiály a způsoby prezentací myšlenek. To vše má na výši doby ovlivňovat budoucnost fotbalu v České republice. Tím chce autor dostát své myšlence, že filosofie musí být v tomto „vědeckém světě“ slyšet pokud možno konkrétně, aby jej mohla ovlivňovat. Na Pravidla fotbalu malých forem a pedagogicko-organizační manuál navazují a budou navazovat učebnice pro trenéry včetně metodicko-pedagogických videomateriálů, na kterých autor spolupracuje s předními odborníky. Celý proces naplňuje systém trenérských licencí a vzdělávacích postupů trenérů, rodičů a rozhodčích, které autor zajišťuje a koordinuje ze své funkce vedoucího pracovníka vzdělávání trenérů Fotbalové asociace ČR. Další postupy a materiály již nejsou tématem této práce, ale na ty již vyrobené, jsou v textu odkazy, nebo byly odevzdány s Disertační prací.

Ve výchovném působení je třeba spojovat rodiče a nikoliv je oddělovat jak tomu často bývá již jen pro prostý fakt, že u nejmladších dětí se do rolí trenérů dostávají právě jejich rodiče, kteří se za pochodu učí jak vychovávat své děti a ještě k tomu jak je učit fotbal v oddíle či doma. Zejména pro tyto lidi byl natočen film Respekt, průvodce pro rodiče a trenéry dětí³, který řeší zásadní otázky chování se k dětem při utkáních, ale třeba i doma, jak pracovat

---

² PLACHÝ, A. (2011). *Pravidla fotbalu malých forem s pedagogicko-organizačním manuálem pro trenéry, rodiče a rozhodčí*. Olympia, Praha

³ PLACHÝ, A.,(2011), *Respekt průvodce pro trenéry a rodiče dětí* (DVD) FAČR: Praha

s jejich motivacemi, nastavováním cílů, nebo jak řešit kritické situace, směřující k verbálním agresivním projevům při utkáních.

Dalším příkladem a doposavad nejvýznačnějším postupem mimo systém trenérských licencí je možné uvést projekt „Létajících týmů trenérů“. Vybraní a opakovaně proškolení trenéři z jednotlivých krajů v ČR dle stanoveného harmonogramu a zájmu klubů předvádí ukázkové tréninky a diskutují s trenéry právě zmíněných dětských kategorií v malých klubech. Tak je naplňována jednotná koncepce výchovy a učení dětí fotbalu.

SEZNAM CITOVANÉ LITERATURY:

- Aligning a european higher education structure in sport science, Report of the third year (2006). Cologne: The Institute of european sport development & Leisure studies
- ARISTOTELES. (1996). *Poetika*. Praha: Svoboda
- ATKINSON, R., L., ATKINSON, R., C., SMITH, E., E., BEM, D., J., HOEKSEMA, S., N. (1995). *Psychologie*. Praha: Victoria Publishing,
- BARROW, J., D. (1999). *Teorie všeho*. Praha: Mladá Fronta
- BEDNÁŘ, M. (2006). Hermeneutika a její možné uplatnění v kinantropologii. *Česká kinantropologie* 10 (1), 81-96
- BEDNÁŘ, M. (2008). *Neřest poslušnosti versus slušnost (Nepublikovaný esej)*
- BERNE, E. (1992). *Jak si lidé hrají*. Liberec: Dialog
- Bible*, ekumenický překlad, Praha: Biblické dílo ekumenické rady církví v ČSR 1979
- BOCHEŇSKI, J., M. (2000). *Slovník filosofických pověr*. Praha: Academia
- BURSOVÁ, M., ČEPIČKA, L., VOTÍK, J. (2001). Kvalitativní analýza základních hybných stereotypů a svalových disbalancí sportovně talentované mládeže se zaměřením na fotbal. In *Sborník z 2. Mezinárodní konference Pohyb a zdraví v Olomouci*. Olomouc: Univerzita Palackého
- BUYTENDIJK, F., J., J. (1952). *Das fussballspiel*. Utrecht: Het Spectrum, Přeložil M. Rýdl. Praha: Ústřední tělovýchovná knihovna
- BUYTENDIJK, F., J., J. (1952). *Podstata a smysl hry*. Přeložil M. Rýdl. Praha: UK
- CAILLOIS, R. (1968). *Zobecněná estetika*. Praha: Odeon
- CAILLOIS, R. (1998). *Hry a lidé*. Praha: Ypsilon
- CAMERON, H., A., McKAY, R., D., G. (1999). Restoring production of hippocampal neurons in old age. *Nature Neuroscience* 2.
- Cesta k souladu. (1992). Herstal: Mondpaca Esperantista Movado. Překlad Karhan J.
- CSIKSZENTHMIHALYI, M. (1996). *O štěstí a smyslu života*. Praha: Lidové noviny
- ČERNÝ, J. (1968). Fotbal je hra: pokus o fenomenologii fotbalu. Praha: Československý spisovatel
- DAWKINS, R. (1998). *Sobecký gen*. Praha: MF
- DE CHARDIN, P. T. (1989). *Vesmír a lidstvo*. Praha: Vyšehrad
- Dvořák, J., Junge A. (Eds.). (2008). *F-MARC, Manuál fotbalové medicíny*. Praha: Olympia
- FAJKUS, B. (2003). *Současná filosofie a metodologie vědy*. Praha: Filosofia
- FEYNMAN, R., P. (1998). *O povaze fyzikálních zákonů*. Praha: Aurora
- FINK, E. (1993). *Hra jako symbol světa*. Praha: Český spisovatel
- FISHBANE, M., A. (1999). *Judaismus. Zjevení a tradice*. Praha: Prostor
- GADAMER, H., G. (1994). *Idea dobra mezi Platónem a Aristotelem*. Praha: Oikoymenh

- GADAMER, H., G. (2003). *Aktualita krásného-umění jako hra, symbol a slavnost*. Praha: Triáda
- GAZZANIGA, M. (2005). *The ethical brain*. New-York: Dana Press
- GLEICK, J. (1996). *Chaos: Vznik nové vědy*. Praha: Ando Publishing
- GOLEMAN, D. (1997). *Emoční inteligence*, Praha: Columbus
- GRONDIN, J. (1997). Úvod do hermeneutiky. Praha: Oikoymenh
- GROOS, K. (1973). Hra - dvě přednášky. In. Kolektiv. *Antologie textů k teoretickým problémům hry*. Praha: Ústřední tělovýchovná knihovna
- HAIDT, J., GREENE, J. (2002). Haw (and where) does moral judgment work. *Trends in Cognitive Sciences*, 6 (12), s. 517-523
- NEUBAUER, Z. (1997). Esse objectivum - esse intentionale – k subjektivitě bytí a fenomenologii živé skutečnosti. *SciPhi 7*, Praha: Michal Jůza & Eva Jůzová
- HAMER, D., COPELAND, P. (2003) *Geny a osobnost*. Praha: Portál
- HAVEL, I., M. (1998). *Teoretický výzkum komplexních jevů ve fyzice, biologii a vědách o společnosti*. Popis a cíle výzkumného záměru. Praha: Centrum pro teoretická studia UK dostupné z: http://www.cts.cuni.cz/documents/vyzk_zamer.htm [18. 9. 2007]
- HAWKING, S., W. (1991). *Stručná historie času*. Praha: Mladá fronta
- HAWKING, S., W. (1995). *Černé díry a budoucnost vesmíru*. Praha: Mladá fronta
- HAWKING, S., W., PENROSE, R. (2000). *Povaha prostoru a času*. Praha: Academia
- HEIDEGGER, M. (1993). *O pravdě a Bytí*. Praha: Mladá fronta
- HEIDEGGER, M. (1996). *Bytí a čas*. Praha: Oikoymenh
- HEISENBERG, W. (2000). *Fyzika a filosofie*. Praha: Aurora
- HENDL, J. (2005). *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál
- HÉRAKLEITOS. (1993). *Řeč o povaze bytí*. Praha: Herrmann a synové
- History of the Laws of the Game, viz: www.fifa.com [12.10. 2010]
- HNILICA, J. (2002). *Rozhodování, riziko a cenová dynamika aktiv*, Disertační práce, Praha: VŠE, školitel Eva Kislingerová.
- HOBBS, T. (1941). *Leviathan*. Praha: Melantrich
- HOGENOVÁ, A. (1997). *Etika a sport*. Praha: Karolinum
- HOGENOVÁ, A. (1998). Příspěvek k hermeneutice sportu. In A. Hogenová (Ed.), *Hermeneutika sportu*. Praha: Karolinum, s. 24
- HOGENOVÁ, A. (2000). *Areté-základ olympijské filozofie*. Praha: Karolinum
- HOGENOVÁ, A. (2002). *Kvalita života a tělesnost*. Praha: Karolinum
- HOLOWCHAK, M. A., (2002) *Philosophy of Sport: Critical Readings, Crucial Issues*. Prentice Hall
- HUIZINGA, J. (1997). *Homo ludens*. Praha: Mladá fronta
- HUSSERL, E. (1993). *Karteziánské meditace*. Praha: Svoboda-Libertas
- JELÍNEK, M., KUCHAR, J. (2006). *Poznej sám sebe, tajemství těla, duše a mysli*. Praha: Eminent
- JENSEN, K., CALL, J., TOMASELLO, M. (2007). Chimpanzees are rational maximizers in an ultimatum game, *Science*, 318. s. 107-109. Dostupné z: <http://email.eva.mpg.de/~tomas/> [11. 12. 2011]
- JIRÁSEK, I. (2003). Je Finkova analýza hry dostatečně radikální? In Hanuš, R. (Ed.) *Fenomén hry, teoretické a metodické příspěvky k tématu hry*. Olomouc: Universita Palackého, s. 33-36.
- JIRÁSEK, I. (2005). *Filosofická kinantropologie: setkání filosofie, těla a pohybu*. Olomouc: UP Olomouc
- KABOŠOVÁ, S., M., JELÍNEK, M. (2003). *Skrytá cesta k vítězství*. Praha: Gutenberg
- KAGAN, J. (1984). *The Nature of the Child*. New York: Basic Books.
- KANT, I. (1944). *Kritika praktického rozumu*. Praha: Laichterova filosofická knihovna

- KAVALÍŘ, P. (2003). *Pozice sportu v hodnotových systémech a preferencích žáků středních škol*. Disertační práce, Ústí nad Labem: Universita Jana Evangelisty Purkyně. Školitel Pavel Slepíčka
- KNIFE, D., M. (1993). *Hinduismus, Experimenty s posvátnem*. Praha: Prostor
- KOMENSKÝ, J., A. (1984). *Labyrint světa a ráj srdce*. Praha: Odeon
- KOMENSKÝ, J., A. (1992). *Informatorium školy mateřské*. Praha: Kalich
- KOUKOLÍK, F. (1995). *Vybrané přednášky o vztahu mozku a chování*. Praha: Karolinum
- KOUKOLÍK, F. (2004). Neurobiologie sebeuvědomování. Neurobiologie a některé principy kognitivní neurovědy, pojem vědomí, vědomí v ontogenezi, vědomí a sebeuvědomování. *Profil*, 2, dostupné z: http://profil.muni.cz/02_2004/koukolik.html [20.11. 2008]
- KRATOCHVÍL, Z. (1993). *Mýtus, filosofie a věda I. a II.* Praha: Nakladatelství Michal Jůza & Eva Jůzová
- KRATOCHVÍL, Z. (1998). K potěše bohů i lidí. In HOGENOVÁ, A. (Ed.) *Hermeneutika sportu*. Praha: Karolinum, s. 6-11
- KRETCHMAR, R., S. (1994). *Practical philosophy of sport*. Champaign: Human kinetics
- KŘIVOHLAVÝ, J. (2001). *Psychologie zdraví*. Praha: Portál
- KUBÍČEK, L. (2000). *Život největší umělecké dílo*. Dostupné z: <http://hospice.cz/zivot/> [5. 12. 2006]
- KUČERA, M. (Ed.). (2001). *Pedagogika, dítě a hra*. LI(4) Praha: Universita Karlova
- KUHN, T., S. (1997). *Struktura vědeckých revolucí*. Praha: Oikoymenh
- KUNG, H. (2000). *Světový étos pro hospodářství a politiku*. Praha: Vyšehrad
- Laws of the game 2011/2012, Zurich: FIFA-IFAB
- LOPEZ, M., FALCO, F. (2008). How psychology helps referees. *FIFA magazine, official publicaton*, 2, Zurich: FIFA, s. 34-37.
- LORENZ, K. (1990). *Osm smrtelných hříchů*. Praha: Panorama
- LORENZ, K. (1992). *Takzvané zlo*. Praha: Mladá fronta
- LOVELOCK, J. (1994). *Gaia, živoucí planeta*. Praha: Mladá fronta
- MADAR, Z. at all (1995). *Slovník práva, II díl P-Z*, Praha: Linde
- MACHIAVELLI, N. (1940). *Vladař*. Praha: Orbis
- MACHO, M. (1996). *Fotbal, vášeň 20. století*. Praha: Brána
- MAŇAS, M. (1991). *Teorie her a její aplikace*, Praha: SNTL
- MATĚJČEK, Z. (2002). *Proti „zlé“ agresivitě*. Dostupné z: www.studovna.cz [13. 3. 2002]
- MC LUHAN, M. (2002). *The Gutenberg galaxy*. Toronto: University of Toronto
- Metodické filmy dostupné na www.fotbal.cz [6. 6. 2012]
- Metodický pokyn, pokyn č. 12/2007, Spolupráce rozhodčích, (2007). Praha: ČMFS, Pravidlová komise
- MILLAROVÁ, S. (1978). *Psychologie hry*. Praha: Panorama
- MOŽNÝ, I. (2006). *Rodina a společnost*. Praha: SLON
- NEUBAUER, Z. (1997). *Esse objectivum - esse intentionale – k subjektivitě bytí a fenomenologii živé skutečnosti*. *SciPhi* 7, Praha: Nakladatelství Michal Jůza & Eva Jůzová
- NIETZSCHE, F. (1992). *Radostná věda*. Praha: Československý spisovatel
- NIETZSCHE, F. (2002). *Genealogie morálky*. Praha: Aurora
- OVERMYER, D., L. (1999). *Náboženství Číny, Svět jako živý organismus*. Praha: Prostor
- PATOČKA, J. (1965). *Die Lehre von der Vergangenheit der Kunst*. In: Biespiele, Festschrift fur E. Fink zum 60. Geburtstag, Nijhoff. Den Haag
- PATOČKA, J. (1969). *Úvod do Husserlovy fenomenologie*. Praha: SPN
- PATOČKA, J. (1990). *Kacířské eseje k filosofii dějin*. Praha: Academia
- PATOČKA, J. (1993). *Úvod do fenomenologické filosofie*. Praha: Oikoymenh
- PAYNE, J. (1995). *Hermeneutická etika*. Praha: Triton
- PENROSE, R. (1999). *Makrosvět mikrosvět a lidská mysl*, Praha: Mladá Fronta

- PETRŮ, M. (2002). Je třeba vylepšovat člověka? *Vesmír*, 81 (1) s. 25-29
- PIAGET, J. (1970). *Psychologie dítěte*. Praha: SPN
- PLACHÝ, A. (1999). *Hráčská inteligence a kreativita ve fotbalu*. Diplomová práce. Praha: UK FTVS. Vedoucí práce Václav Hošek
- PLACHÝ, A. (2007). Sonda do duše mladých reprezentantů. *Fotbal a trénink*, 2, s. 10-11
- PLACHÝ, A. (2011). *Pravidla fotbalu malých forem s pedagogicko-organizačním manuálem pro trenéry, rodiče a rozhodčí*. Olympia, Praha
- PLACHÝ, A. (2011). *Respekt průvodce pro trenéry a rodiče dětí* (DVD) FAČR: Praha
- PLATÓN (2003). *Zákony*. In. *Platónovy spisy*, Svazek V. Praha: Oikoymenh
- POPPER, K. R. (1994). *Otevřená společnost a její nepřátelé*. Praha: Oikoymenh
- POPPER, K., R. (1997). *Logika vědeckého zkoumání*, Praha: Oikoymenh
- Pravidla basketbalu platná od 1.10. 2006, (2006). Praha: ČBF
- Pravidla fotbalu platná od 1.7. 2011. (2011). Praha: Olympia
- Referee Convention (2006). Leeds: UEFA
- RIDLEY, M. (2000). *Původ ctnosti*. Praha: Portál
- ROUSSEAU, J., J. (2002). *O společenské smlouvě*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk
- RÝDL, M. (1993). *Kapitoly z filosofie tělesné kultury*. Praha: Universita Karlova
- RÝDL, M. (2001). *Člověk, hra a tělocvičná aktivita*. Praha. Universita Karlova
- SATAVA, R., M. (2003). Biomedical, Ethical, and Moral Issues Being Forced by Advanced Medical Technologies. *Proceedings of the American Philosophical Society*, 147 (3) s. 246-257
- SHELDRAKE, R. (2002). *Teorie morfické resonance*, Praha: Elfa
- SHIRAZI, A., BHASIN, S. (1996). The Effects of Supraphysiological Doses of Testosterone on Angry Behavior in Healthy Eugonadal Men-A Clinical Research Center Study. *Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism*. 81 (10) s. 3754-3758
dostupné z: <http://jcem.endojournals.org/cgi/reprint/81/10/3754.pdf> [13. 2. 2012]
- SCHEUERL, H. (1996). *Teorie hry*. Přeložil M. Rýdl. Praha: Ústřední tělovýchovná knihovna
- SCHILLER, F. (1992). *Výbor z filosofických spisů*. Praha: Svoboda-Libertas
- SLEPIČKA, P. (1990). *Sportovní diváctví*. Praha: Olympia
- SOKOL, J. (1996). *Rytmus a čas*. Praha: Oikoymenh
- Soubor předpisů, FAČR (2011). Praha: Olympia
- SPINOZA, B. (2004). *Etika*. Praha: Dybbuk
- STEINER, R. (1999). *Filosofie svobody*, Písek: Michael
- STONE, I. (2000). *Žít po životě*. Praha: BB art
- STORIG, H., J. (1993). *Malé dějiny filosofie*. Praha: Zvon
- SUITS, B., (1988). Tricky Triad: Games, Play, and Sport. In W.J., Morgan, & K.V. Meier (eds.), *Philosophic inquiry in sport (2-nd ed.)* Champaign. IL. Human Kinetics, 1995, 16-22.
- TENNENBAUM, G., STEWART, E., SINGER, R., N., DUDA, J. (1997). Agression and violence in sport: An ISSP position stand. *Journal of sports medicine and physical fitness*, 37 (2) s.146-150. dostupné z: <http://www.biotrin.cz/czpages/issp.htm> [11.4. 2005]
- The Grassroots Chartres (2006). Nyon: UEFA
- TRICKER, R., CASABURI, R., STORER, T., W., CLEVINGER, B., BERMAN, N.
- VON NEUMANN, J., MORGENSTERN, O. (1953). *Theory of Games and Economic Behavior*, Princeton: University Press
- WARWICK, K. (1999). *Úsvit robotů, soumrak lidstva*. Praha: Vesmír
- WITTGENSTEIN, L. (1998). *Filosofická zkoumání*. Praha: Filosofia
- ZRZAVÝ, J. (2002). Genocida a lidská přirozenost. *Vesmír*, 81 (1) s. 29-30
- ZVELEBIL, J., PAČES, V. (2000). *Liška, pabl, nebo pampeliška?* Dostupné z: <http://www.Reflex.cz> [18.7. 2002]

SOUHRN

Název:

FILOSOFICKÉ KONTEXTY FENOMÉNU HRY A PRAVIDEL FOTBALU VE VÝCHOVĚ SPOLEČNOSTI

Záměry:

Hlavním záměrem této práce je podpora svobody, spočívající v možnosti napravovat své chyby. Tento moment je důležitý v běžném životě, ale i ve sportu, který je stále zakotven ve hře, která je hlubokým projevem svobody člověka. Tento záměr je filosoficky těžko podpořitelný bez praktického kroku, kterým je podpora systému vzdělávání a výběru rozhodčích fotbalu, jako pedagogický záměr. Bod hovořící o svobodě člověka v roli rozhodčího, který je ve výkladu pravidel fotbalu zachycen ve varování rozhodčích před kompenzací vlastních chyb, nazývám bodem konvergence této práce. Postavení rozhodčího jako strážce nad spravedlností při užití pravidel ve hře by mělo být kladeno symbolicky a hlavně lidsky nad pravidla a nikoli naopak. V tomto momentu je i vyjádřen význam lidské touhy po svobodě a zároveň potřeby pořádku, jako neustálé vyvažování a hledání míry řádu v chaosu.

Ve druhém a pro mne již základním cíli, bylo vytvořit pravidla fotbalu pro děti. S týmem spolupracovníků vytvořil a uvedl do praxe pravidla fotbalu malých forem na základě pedagogiky s pedagogickým výkladem, pro věkové kategorie dětí 6 -13 let.

Metoda:

Způsob práce vychází z více propojených možností lidského zkoumání, přičemž v práci je postavena na hermeneutickém výkladu a fenomenologii. Jelikož filosofie je tázáním a vztahováním se k vědě o celku tak i každá z uvedených kapitol nutně míří i vychází z téhož celku hledání podstaty, tedy pravdy. To jest nutný pohyb po spirále, vždy pozvedající hermeneutický kruh.

Dle autora je „fenomén“ fotbalu možné rozebírat pouze na základě prožití hluboké a různorodé zkušenosti, která je osvětlena a snad i zhodnocena několikerým vystoupením z takového aktuálního prožívání. Je to opakovaný krok stranou, kterému dobře odpovídá fenomenologický termín uzávorkování. Tak se člověk pohybující se po hermeneutické spirále setkává s textem, který v jeho subjektivní interpretaci posunuje vše, tedy text-interpretu i kontexty, na jinou rovinu.

Stejně tak i ve tvorbě pravidel fotbalu malých forem, je postupováno tak, že po určité době zkoušení a diskutování, jsou pravidla znovu upravována a doplňována doprovodnými akcemi a materiály pro trenéry, rodiče a ostatní zainteresované.

Závěry:

Závěry práce, které jsou vytvořeny v rovině obecné a speciální potvrzují momentálně dosažený stav pohybu po hermeneutické spirále a nejspíše je lze shrnout tím, že chaotickou svobodu je nutné vyrovnávat pořádkem z nejasného důvodu. Autor na základě filosofického rozboru hry a jejích širokých kontextů v lidské společnosti navrhuje několik variant řešení

problému, zda rozhodčí jako lidé mají napravovat své chyby či nikoli. Sám se přiklání k potřebě nápravy vlastních chyb v nutném spojení s výchovou. Jedině v tomto modelu je člověk schopen jít po cestě za ideály lidství, což by mělo být vždy stavěno před všechny dílčí výhody.

Dalšími závěry jsou právě konkrétní výstupy této práce v Podobě pravidel fotbalu malých forem a s tím souvisejícími výchovně vzdělávací postupy a materiály. Učebnice pro trenéry včetně metodicko-pedagogický videomateriálů, na kterých autor spolupracuje s předními odborníky, ale i vzdělávací a osvětové materiály pro rodiče a rozhodčí.

Celý proces naplňuje systém trenérských licencí a vzdělávacích postupů trenérů, rodičů a rozhodčích, které autor zajišťuje a koordinuje ze své funkce vedoucího pracovníka trenérsko metodického úseku Fotbalové asociace ČR. Další postupy a materiály již nejsou tématem této práce, ale na ty již vyrobené, jsou v textu odkazy, nebo byly odevzdány spolu Disertační prací.

To vše má na výši doby ovlivňovat budoucnost fotbalu v České republice. Tím chce autor dostat své myšlenky, že filosofie musí být v tomto „vědeckém světě“ slyšet pokud možno konkrétně, aby jej mohla ovlivňovat.

Klíčová slova:

Fenomén hry, hermeneutika, fotbal, pravidla, rozhodčí, svoboda, spravedlnost, náprava chyb, vědomí, časoprostor, výchova

SUMMARY

Title:

PHILOSOPHICAL CONTEXTS OF PLAY PHENOMENON AND THE RULES OF FOOTBALL GAME IN SOCIETY EDUCATION

Aims

The main aim of this work is to support freedom of options to correct own mistakes. This moment is important in everyday life, but in a sport that is still embedded in the play-game that is a profound expression of human freedom. This intention is philosophically difficult to support without practical step, which is promotion of the educational system and the selection of football referees, as a pedagogical purpose. Point speaking about human freedom in the role of referee, is in the football rules interpretation captured as a warning from their own mistakes compensation. I call that, point of convergence of this work. The position of referee as the guardian of fairness, using the rules of the game should be symbolically placed over and above human rules and not vice versa. At this point it is also expressed the importance of human desire for freedom and the need to order, as the constant balancing and searching of level of order in chaos.

In the second goal and for me has the basic goal was to create football rules for children. I developed with a team of colleagues the rules of football on small forms and put into practice, included with pedagogical -educational commentary for children ages 6 -13 years.

Methods

The method is based on the work of several options related to human exploration, while the work is based on hermeneutic interpretation and phenomenology. Because philosophy is questioning and relating the whole, therefore each of these chapters is necessarily heading for the same based on the whole, that is the truth. It is necessary to move along a spiral, always lifting up hermeneutic circle.

By author is "phenomenon" of football possible explain only on the base of deep and diverse experience, which is illuminated and perhaps evaluated by repeated step aside, from the current performance of such experience. It is repeated step aside, which corresponds well to the term phenomenological bracketing. This way a human moving along hermeneutical spiral encounters with the text, which in its subjective interpretation of all moves, a text-performer and contexts, to another level.

Similarly, in the formation of rules of small forms football is carried out so that after some time of testing and brainstorming, the rules are re-edited and supplemented by complementary actions and materials for coaches, parents and other stakeholders.

Conclusions

Conclusions are made on the general and special level. Findings confirm the currently achieved state of motion of a hermeneutical spiral and probably can be summarized so, that the chaotic freedom is necessary to be balanced by order, from a unknown reason. By analyzing the philosophical basis of the play-game and its broad contexts in human society, author proposes several variants of solving the question, if referee, as a people, have to correct their mistakes or not. He is in favor of the need to remedy their own mistakes in necessary connection with the education. Only in this model one is able to walk the path to the ideals of humanity, which should always be built before any partial benefits.

Other findings are very specific outputs of this work in the form of rules of football small forms and related to educational practices and materials. Textbooks for trainers, including methodological and pedagogic video materials in which the author works with leading experts, as well as training and educational materials for parents and referees.

The whole process meets the licensing system trainer and educational practices of coaches, parents and referees, the author provides and coordinates the functions of its Chief Executive coaching methodology section of Football Association of the CR. Other procedures and materials are no longer the topic of this work, but to those already made, are text links, or have been submitted with dissertation work.

All this has on the amount of time to influence the future of football in the Czech Republic. This author wants to meet his idea that philosophy must be in this "scientific world", if possible specifically to hear, that it could affect them.

Key words

The phenomenon of the play-game, hermeneutice, football, rules, referee, freedom, justice, correction of mistakes, consciousness, space-time, education